

észlelhető kiterjesztésével, az alkalmazotti találmány és a szellemi alkotások mechanikai módszerek által való terjesztésének kérdéseivel foglalkozott, a másodikból a formális védjegyjog és a versenyjog egymáshoz való viszonyának, a szerzői oltalom időtartamának, a szerzői jogok közérdekű korlátozásainak és átruházásának problémáival. Végül különösen az újabb, az u. n. „kereskedelmi tulajdon“-t érintő francia törvényhozás kapcsán reámutatott arra az összefüggésre, mely a társadalmi és gazdasági életben terjedő szociális tanok és az eszmei javak jogának kiépítésére és elmélyítésére irányuló törekvés között fennáll.

Magánjogi joghatósági szabályaink rendszere címén tartott előadást dr. Balla Ignác a Magyar Jogászegylet április 18-iki teljes ülésében.

Előadó rámutatott arra, hogy a joghatóság fogalma és jelensége törvényeinkben és joggyakorlatunkban teljesen elmosódik, amennyiben majd hatásköréről, majd illetékességről beszélnek akkor, amikor tulajdonképpen joghatóságról kellene beszélniök. A jogelmélet és jogirodalom sem tisztázta még kellően e jogi jelenség tartalmát. Kiemelte, hogy a magánjogi hatósági intézkedések megtételénél az első kérdés tulajdonképpen az, hogy van-e az államnak kompetenciája (competentia suverinitatis, joghatóság) az intézkedés megtételére és csak akkor, ha ez eldőlt, és pedig akként, hogy igen, csak akkor kerül sor a hatáskör és illetékesség kérdésére. Pl.: Itt lakó osztrák honosok válópert tesznek folyamatba a bpesti kir. Törvényszéken. E bíróságnak meg volna az illetékessége, mert a peres felek bpesti lakosok, — meg volna a hatósáköre is, mert hisz a bontóperben a törvényszék bír hatáskörrel, azonban nincs meg az eljárás első feltétele, a magyar állam joghatósága, mert magyar állami bíróságok osztrák honos házassági köteléki perében nem járhatnak el, és pedig joghatóság hiánya okából.

A joghatóság a hatáskört megelőző fogalom, *amely államunként tagolja a valamely ügy elintézésére hivatott hatóságokat.* Az összes magánjogi ügyeket nézve a joghatóságnak három alakulata van. Vannak ugyanis ügyek, amelyeket a magyar állam már az ügy természete alapján intézkedésének körébe von. Ez a fenntartott, vagy kizárólagos joghatóság. E körbe esnek a magyar honosoknak peres és perenkívüli státusügyei, a belföldi ingatlanra vonatkozó peres és perenkívüli ügyek, a magyar állam és államfő elleni perek, a külföldön területen-

kivüliséget élvező diplomáciai képviselőink elleni perek, végül a hitbizományi viszonyból eredő peres és perenkívüli ügyek. Egy másik alakulata a joghatóságnak a kizárt joghatóság, amelynek lényege abban áll, hogy bizonyos ügyeket a magyar állam intézkedési köréből elhárít, habár ezen ügyeket az egyébkénti illetékességi okok idevonják is. Ilyenek a külföldi honosok peres és perenkívüli státusügyei, külföldi ingatlanra vonatkozó peres és perenkívüli ügyek, a külföldi államfő és kincstár elleni perek. Harmadik kategóriája a joghatóságnak az ügynevezett illetékességi okhoz kötött joghatóság. Vannak ugyanis ügyek, amelyek csak egy további tényelemtől, nevezetesen csak valamely illetékességi októl függően tartoznak a magyar állam joghatósága alá. Ez az illetékességi ok általában: hogy az, aki ellen az eljárás irányul, tehát az adós, alperes, vagyonbukott, a kényszeradós, a végrehajtást szenvedett stb. itt lakik. E körbe tartoznak általában a nem ingatlant tárgyazó vagyoni peres és perenkívüli ügyek.

Előadó ismertette a szabály alóli kivételeket is, mindenütt utalva azon törvényhelyekre, amelyekre tételeit alapította. Rámutatott arra is, hogy a joghatóság tekintetében mennyiben érvényesül a rendelkezési elv: a fórum választása és alávetés. Végül felsorakoztatta azon törvényhelyeket, amelyek módosítását és pótlását tartja indokoltnak avégből, hogy azok a joghatóság jelenségre is kellően figyelemmel legyenek.

Az előadást, amelyen dr. Szász Béla ig. min. államtitkár, a Jogászegylet elnöke elnökölt, magas színvonalú vita követte, amelynek során dr. Beck Salamon ügyvéd és dr. Sömjén László táblabíró szólaltak fel, ami után az elnök megköszönte előadónak tartalmas és gondolatkelző előadását.

JOGIRODALOM

Magyar magánjog. Dologi jog.

Irta: Dr. Tóth Lajos egy. tanár.

A laikus elképzelés a tudós felől: az íróasztalhoz odaszögezett ember. Nem zavarja ezt az elképzelést, hogy van a tudósnak olyan fajtája, mint pl. a lepkegyűjtő, aki gyermekesen ugrándoz egyik helyről a má-